

MACAU, L'ÚLTIMA COLÒNIA PORTUGUESA

Una història a punt d'acabar

Amb el procés que ha de conduir al final de la situació colonial a Hong Kong, s'obri un interrogant pel que fa al futur de l'última colònia portuguesa: Macau. Un enclavament que, curiosament, Portugal ha volgut tornar a Xina diverses ocasions sense haver-ho aconseguit.

Jaume Bartrolí (Macau)

«**M**acau ha estat esperant per vostè durant 400 anys», diu (en anglès) un dels eslògans turístics amb què s'hi troba el visitant només desembarcar de l'hidroplanejador —el ferry ràpid— que l'ha portat des de Hong Kong. És un eslògan encertat. Macau, l'última colònia portuguesa, situada a les costes de la Xina, a només 60 km de Hong Kong, és un estrany conglomerat d'esglésies barroques amb elements orientals, fortaleses portugueses, recarregats temples xinesos, hotels senyorials de principis de segle i uns altres de cinc estrelles acabats de fer, casinos un xic passats de moda, luxoses vil·les colonials rodejades de jardins i altres d'estil rococó en estat ruïnós.

Els carrers tenen noms sonors, com Rua da Praia de Bom Parto o Avenida da Amizade, i són plens de rètols mestissos, com Sociedade de Lotarias Wing Hing limitada o Dentista Chan Wai Seng, però, tret dels portuguesos, tothom parla xinès i, si de cas se sap alguna llengua estrangera, és l'anglès, l'idioma dels negocis i dels turistes. Els cotxes circulen per l'esquerra, però les «lojas de fazenda» són còpies pàl·lides de les *boutiques* de roba de Hong Kong i els bancs són, de vegades, «casas de penhores e velhos». Les olors a pastissos acabats de fer que surten de les *paste-larias* es barreja amb les del peix assecat de les botigues de queviures típicament xineses.

Turisme i comerç ja estan en mans dels xinesos.

Aquí i allà comencen a aixecar-se alguns gratacels, més semblants als horribles blocs d'apartaments de les nostres costes que a l'arquitectura turística de Hong Kong. A les nits hi ha fortunes que canvien de mà en les apostes que es fan a l'estadi de Jai Alai, la pilota basca, on alguns dels jugadors són bascos acabats d'arribar d'una península a la qual, de moment, no poden tornar. I cada dia, el Casino Hotel Lisboa —i els altres casinos— s'omplen de xinesos vinguts de la colònia britànica —on el joc és prohibit—, ansiosos de perdre els seus diners a les ruletes i les màquines escurabutxaques, o en les mans de les

massatgistes de la sauna de l'hotel que fa de tapadora a la prostitució.

Així es Macau, barreja de Portugal i de la Xina pre-revolucionària, de colònia principis de segle i del vertigen capitalista de Hong Kong, tot amb un cert aire de fi d'època i de decadència provincialiana. Però, ¿per quant de temps?

Passat gloriós, present fosc

La colònia té enrere un passat apassionant. Macau és portuguès des de 1557 i durant molts segles fou l'única porta d'accés a la Xina oberta als europeus. Es diu que va ser aquí on Luis de Camões acabà el seu poema *Os Lusíades*. Quan el 1580 el rei Felip I d'Aragó i II de Castella heretà la Corona Portuguesa, Macau va ser l'únic territori de l'imperi portuguès que es va negar a reconèixer el nou monarca, i va mantenir la seva independència, malgrat els atacs holandesos i castellans, fins que el 1640 Portugal es va declarar independent. En reconeixement a la seva lleialtat, el nou sobirà li donà el nom de «Cidade do Nome de Deus de Macau, não ha Outra Mais Leal», que encara ostenta a l'edifici del Leal Senado, seu del govern municipal.

Macau és avui dia un territori minúscul, de només 15,5 km² (Hong Kong en té 1.067), amb 400.000 habitants, xinesos en un 95 per cent. El tu-

risme (4 milions de visitants el 1985) és la seva principal font d'ingressos, juntament amb les més tradicionals de la pesca, el tràfic il·legal d'or (d'on el govern treu abundosos beneficis), la indústria tèxtil i pirotècnica i el joc. Aquest proporciona la meitat del pressupost governamental i està en mans, des del 1962, de la Societat de Turismo e Diversoes de Macau, un sindicat d'homes xinesos de Macau i de Hong Kong que en va rebre el monopoli per concessió estatal i controla els sis casinos de la colònia. No obstant això, en aquest punt com en tot el que respecta a l'economia de Macau, ningú no sap amb certesa fins a quin punt no és la República Popular qui en té el control, directament o mitjançant homes de palla.

Un futur lligat al de Hong Kong

Macau va ser durant molt de temps l'única porta de Xina oberta a l'Occident, però des que els britànics s'apoderaren el 1814 de la veïna illa de Hong Kong, Macau va quedar relegat a segon pla i va quedar lligada a la colònia germana. Londres i Pekín han acordat que Hong Kong deixarà de ser britànic el 1997, per reintegrar-se a la mare pàtria, l'avui República Popular. ¿Què passarà amb Macau?

A Macau ningú no ho dubta. La colònia portuguesa seguirà les passes de la seva germana britànica, amb un

tractament similar: autonomia i manteniment de l'actual sistema legal i econòmic capitalista almenys durant cinquanta anys. Només cal fixar-ne quan i com, i tot sembla indicar que, segons han anunciat Lisboa i Pekín aquest Nadal, això es decidirà la propera primavera.

Macau és un anacronisme. En aquest segle, Portugal ha volgut dues vegades abandonar la colònia, i si no ho va fer va ser per l'opció de la Xina, temerosa que l'exemple de Macau tingués conseqüències catastròfiques per a l'economia de Hong Kong, i pel profit econòmic que el govern de Pekín n'obté. La primera vegada va ser el 1966, quan la colònia portuguesa es

va veure sacsejada per l'onada expansiva de la Revolució Cultural. Es van produir enfrontaments entre la policia i «guàrdies rojos» i alguns van morir. Portugal va «amençar» llavors senzillament de retirar-se de Macau, i els incidents van cessar immediatament. L'altra vegada va ser després de la Revolució dels Clavells de 1974. En ple procés descolonitzador, el govern va proposar a la Xina tornar Macau, però Pekín va fer saber que no en volia ni parlar. Així va ser que Macau va quedar inscrit en la nova constitució com un «territori xinès sota administració portuguesa», tot esperant que es decidís el futur del seu germà gran, Hong Kong.

L'únic dubte és ara, si la colònia passarà a mans xineses abans, al mateix temps o després de Hong Kong. Si ho fa abans, podria servir com a exemple tranquil·litzador per al món empresarial hongkongnès, però qualsevol problema podria crear, pel mateix motiu, un moviment de pànic de conseqüències catastròfiques. Fer-ho al mateix moment seria, sens dubte, la solució més fàcil. Fer-ho després podria proporcionar als més espantadissos de la colònia britànica la tranquil·litat de saber que tenen pròxim un lloc on encara refugiar-se.

En tot cas, a primera vista ningú no sembla massa espantat per aquest futur. Des del 1980 han obert les portes tres grans hotels de luxe i hi ha un gran complex turístic en construcció a l'illa de Coloane. I el govern local està estudiant la construcció d'un aeroport, en cinc anys, que s'acabarà el 1991 i evitarà que, com fins ara, s'hagi de viatjar per mar fins a Hong Kong, per agafar un avió. La inquietud dels xinesos de Macau, que evidentment existeix, va per dins. Per a molts, el futur és aconseguir un passaport portuguès. □

